

ธรรมะดวง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ กว่าจะได้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานี้ยาวไกลมาก เวลาได้ธรรมมาแล้วนะ เผยแผ่ธรรม เผยแผ่ธรรมด้วยความเมตตา ด้วยความกรุณาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่วางธรรมและวินัยนี้ไว้ให้เราได้ศึกษา ให้เราได้ใคร่ครวญ

ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เราเกิดมากับโลก เราศึกษามามันก็เป็นเรื่องโลก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการได้ปัญญาจักขีย์ ได้ยสะ นี้ ๖๑ องค์รวมทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“เธอทั้งหลายพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ เธอจงไปอย่าซ้อนทางกัน โลกนี้เขาเร่าร้อนนัก โลกนี้เขาเร่าร้อนนัก เขาต้องการฟังธรรม เขาต้องการธรรมโอสธเพื่อจะรักษาหัวใจของเขา”

เวลาพระอรหันต์ ๖๑ องค์เผยแผ่ธรรม เผยแผ่ธรรมไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกจากที่นั่น ไปก็ไปเอาชฎิล ๓ ฟัน้อง ชฎิล ๓ ฟัน้องเขาเป็นอะไร? เขาเป็นอาจารย์นะ เขาเป็นศาสดาเหมือนกัน เวลาเขาเป็นศาสดา เห็นไหม นี่ถ้าธรรมะไม่แท้จริงมันเป็นแบบนี้ ธรรมะไม่แท้จริง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปทรมานชฎิล ๓ ฟัน้อง นี่ให้เขาวางมิจฉาทิฐิของเขาซะ ถ้าเขาวางมิจฉาทิฐิของเขา นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ก็เทศน์อาทิตย์

ปริยายสูตร คาเป็นของร้อน หูเป็นของร้อน รูปเป็นของร้อน สรรพสิ่งเป็นของร้อน ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะโทสัคคินา โมหัคคินา ร้อนเพราะมันเป็นไฟ มันเป็นราคะ เป็นโทสะ เป็นโมหะ สิ่งที่มีมันร้อนๆ ร้อนเพราะมันเผาจนจิตใจโง่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการไปสิ่งที่เป็นครรมาๆ เป็นธรรมสัจจะความจริง ชฎิล ๓ ฟันน้อง **นี่เขาได้เป็นพระอรหันต์ ๑,๕๐๐ องค์ ตั้งแต่ ๕๐๐ องค์ ๓๐๐ องค์ ๑,๐๐๓ องค์**

นี่สิ่งที่เขาเป็นจริง เห็นไหม ถ้าธรรมะเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสัจจะ เป็นความจริง เราจะได้มรรคผลนิพพานเป็นจริง แต่เพราะเราศึกษาด้วยความเป็นโลกของเรา ถ้ามันไม่เป็นความจริงขึ้นมา ไม่เป็นความจริงขึ้นมา นี่เราศึกษา เราประพฤติปฏิบัติกันมาเพื่อความจริงของเรา ถ้าเพื่อความจริงของเราละ เรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา เราต้องมีความมั่นคงของเรา

ในเมื่อเราเกิดมากับโลก ความรู้สึกนึกคิดเราก็คือเป็นโลก สิ่งที่เป็นโลก เห็นไหม โลกคือโลกียปัญญา สิ่งนี้โลกียปัญญา ศึกษาธรรมขนาดไหนมันก็เป็นเรื่องของโลกๆ ถ้าเรื่องของโลกๆ คุณดูความเป็นไปของโลกในปัจจุบันนี้ นี่เวลาเศรษฐกิจมันรุ่งเรืองขึ้นมา ถ้าเศรษฐกิจมันรุ่งเรืองขึ้นมา ทุกคนจะมีความสุข มีความสุขเพราะมีหน้าที่การงานทำ คนมีหน้าที่การงานทำ คนมีทรัพย์สินเงินทองขึ้นมา นี่จับจ่ายใช้สอย ตัวเองก็มีความสุข ก็จะดูแลรักษาพ่อแม่ได้ ทั่วๆ ที่มีเงินมีทองให้ส่งเสียลูกมีการศึกษาได้ เลี้ยงดูลูกของเราได้ เพราะอะไร

เพราะในเมื่อเศรษฐกิจมันดี ถ้าเศรษฐกิจมันดี คนก็มีหน้าที่การงานทำ พอคนมีหน้าที่การงานทำ เขาก็มีเงินใช้สอยของเขาโดยธรรมชาติของเขา นี่เวลาเศรษฐกิจรุ่งเรืองขึ้นมา เห็นไหม พอรุ่งเรืองขึ้นมา แล้วถึงเวลาเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นไป ผู้ที่เขาจะช่วยเหลือเจือจานกัน ผู้ที่มีอิทธิพล รัฐไหนที่มีอิทธิพล เขาก็พิมพ์แบงก์ของเขาออกมา พิมพ์แบงก์ของเขาออกมา นี่เศรษฐกิจแบบนี้ ออกมามันเป็นทุน สิ่งที่ว่าเงินทุนๆ แล้วมันลงมา เศรษฐกิจมันจะเป็นความจริงไหมละ เศรษฐกิจมันไม่เป็นความจริงเพราะเหตุใด เศรษฐกิจไม่เป็นความจริงเพราะมันไม่ลงถึงรากหญ้า มันไม่ลงถึงการผลิตไง มันเป็นเศรษฐกิจของทุนใช้ไหม ทุนก็ไปอยู่ที่ธนาคารไง

เงินท่วมโลกๆ แต่ทุกคนไม่มีงานทำ แต่ว่าเงินท่วมโลก เห็นไหม ซื่อทุกอย่างได้ทั้งนั้นแหละ ซื่อมาแล้ว นี่อาหารมันมีที่ไหน อาหารมันกินได้ไหม สิ่งที่ไม่เป็นความจริงมันก็ไม่เป็นประโยชน์กับโลก ถ้าไม่เป็นความจริงมันก็เป็นเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ เรื่องเป็นความเชื่อถือ ถ้ามีความเชื่อถือกัน สิ่งนั้นมันก็ยังเป็นสิ่งที่เขายอมรับกันอยู่ ถ้าไม่เชื่อถือกันมันก็หมดค่าละ สิ่งทั้งหมด

ค่า โลกนี้มันหมดค่าไปหมด นี่เศรษฐกิจลวง มันไม่ใช่ลงทุนตามความเป็นจริง ถ้าเศรษฐกิจที่ตามความเป็นจริงมันต้องมีการผลิต มันมีการผลิต มันมีการกระทำ คนมีหน้าที่การทำงาน มันหมุนเป็นลูกโซ่ไป มันก็เป็นเศรษฐกิจขึ้นมาเพื่อความเป็นอยู่ เพื่อความสุข ความมั่นคงของชีวิต เพื่อความสุขสบายของโลก นี่พูดถึงโลกนะ

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สังขารอันนี้เป็นความจริงๆ เวลาชกิล ๓ พี่น้องของเขา เขาก็เป็นศาสดาของเขาเหมือนกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปทรมาน เห็นไหม ในเมื่อความไม่จริง มันจะพิสูจน์กับความจริงได้อย่างไร ความจริงมันต้องมีคุณค่ามากกว่าอยู่แล้ว

ชกิล ๓ พี่น้องทั้งนะ ทั้งทัญญูมานะความเห็นของเขา ทั้งสิ่งที่เขายึดมั่นถือมั่นว่าเป็นความสุขของเขา เขาก็มีความรู้ของเขา ทำไมเขาทิ้งของเขาล่ะ? เขาทิ้งของเขาเพราะเหตุผลมันสู้กันไม่ได้ไง เหตุผลมันสู้ความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ ถ้าเหตุผลสู้ความเป็นจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาต้องเป็นความจริงขึ้นมาด้วย ถ้าเหตุผล เหตุผลนี้ตรรกะ เวลาตรรกะใช้เหตุผลพิจารณาเอา มันก็เป็นความลวง

“ธรรมะลวง” นี่ธรรมะลวงเพราะมันไม่เป็นความจริง มันลวงขึ้นมา แล้วเป็น โลก เห็นไหม เป็นโลกมันมีอยู่ไหม ถ้ามันเป็นโลก โลกก็มีสมมุติตามความเป็นจริงของโลก ถ้าสมมุติตามความเป็นจริงของโลก นี่ถ้ามันมีตรรกะ มีความรู้สึก มันก็มีความรู้สึกของเราเหมือนกัน มันก็มีตรรกะของเรา มันมีปัญญาของเรา แต่มันเป็นโลกก็ปัญญา เป็นปัญญาของโลก ถ้าปัญญาของโลก สิ่งที่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นแหละ

ถ้าเป็นปัญญาของโลก มันสงบระงับได้ไหม? มันก็เป็นประเพณีวัฒนธรรม มันเป็นวัฒนธรรม เป็นความเชื่อของเรา พอความเชื่อของเขา ถ้าเรามีความเชื่อมั่น มีศรัทธา ศรัทธาความเชื่อของเราแล้วเราทำตามนั้น ทำตามนั้นแล้วเชื่ออย่างนั้น มันก็ควบคุมความรู้สึกนึกคิดไว้อย่างนั้น มันมีความเห็นอย่างนั้น ถ้าความเห็นอย่างนั้นมันไม่เป็นความจริง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์อาทิตตปริยายสูตรให้ชกิล ๓ พี่น้องฟัง นี่เขามีความเห็นของเขา เพราะเขาบูชาไฟมาเหมือนกัน เขาบูชาไฟ ความเป็นของร้อนเขาก็เห็นของเขา เขาก็มีตรรกะของเขา เวลาบอกว่า “ไฟมันเป็นของร้อน โทสะก็เป็นของร้อน โมหะก็เป็นของร้อน

นี่ถ้าเป็นของร้อน เธอควรเห็นโทษของมันไหม ถ้าเห็นโทษขึ้นมา เธอจะวางหรือไม่วาง เธอจะปล่อยหรือไม่ปล่อย” ถ้าปล่อยวางของมันตามความเป็นจริง เพราะเขามีพื้นฐานของเขา

เรื่องของโลกมันเป็นพื้นฐานของโลก แต่ถ้าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นสันติภูมิโลก มันมีความเป็นจริงในใจของชฎิล ๓ พี่น้อง ถ้าชฎิล ๓ พี่น้องเขาเห็นตามความเป็นจริง แล้วเขาปล่อยวางตามความเป็นจริง เขาก็เป็นความจริงของเขาขึ้นมา นี่ธรรมะจริงๆ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์บัญญัติวัคคีย์ เทศน์ยสะขึ้นมา เห็นไหม “เธอพ้นจากบ่วงที่เป็น โลกและเป็นทิพย์ เธออย่าไปซ้อนทางกัน โลกนี้เขาเร้าร้อนนัก”

สิ่งที่เร้าร้อนนัก เพราะเขามีแต่ค้นหาความทะยานอยาก มีแต่โทสะ โมหะอยู่ในหัวใจของเขา เวลาเขามีความทุกข์ร้อนของเขา ถ้าความทุกข์ร้อน ฤทธิชีพรในสมัยพุทธกาลเขาปฏิบัติของเขามาเหมือนกัน การปฏิบัติอย่างนั้น คุณติ เขาทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบอย่างนั้น ความสงบอย่างนั้นเขามีสมบัติ เขาเหาะเหินเดินฟ้า เขารู้วาระต่างๆ เขาเข้าใจเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ แต่เขาได้ประโยชน์สิ่งใดขึ้นมาในใจของเขาละ เห็นไหม นี่มันเป็นธรรมะดวง การลงทุนไม่ใช่ลงทุนตามความเป็นจริง มันไม่มีการผลิตขึ้นมา ถ้ามันมีการผลิตขึ้นมา มันมีมรรคขึ้นมา มีมรรคมีผลขึ้นมา มันจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ความจริงมันมาจากไหนละ

เรามาประพฤติปฏิบัติกันอยู่ที่นี่ เรามาวัดมาวาเพื่อปฏิบัติ เราที่ต้องการค้นหาความจริง เราอยากได้ความจริง ความจริงที่สุดส่วน ความจริงที่สุดยอดของความจริง เราปฏิบัติของเราขึ้นมา เราต้องการความจริงนั้น แล้วความจริงมันมาจากไหน

ถ้าความจริงทางโลก ทางวิทยาศาสตร์ของเขา ความจริงนี้ต้องเป็นทฤษฎีของเขา เขาต้องพิสูจน์ของเขา ตรวจสอบของเขา มันให้ค่าของเขา ให้ค่าของเขาทางวิทยาศาสตร์เข้ามา มันเป็นสสารต่างๆ มันไม่มีชีวิต มันไม่สามารถปลดทุกข์ได้ แต่ในเมื่อความจริงของเราในหัวใจของเรา เวลามันพุ่งซ่าน มันเร้าร้อนต่างๆ ทั้งๆ ที่เราตริกันในธรรม เราอยากได้ธรรมะ มันก็ให้ผลเป็นความเร้าร้อนของเรา ค้นหาซ่อนค้นหาไป ปฏิบัติแล้วไม่สมความปรารถนามันก็มีความฝงใจของเรา

ความฝงใจนะ ปฏิบัติเมื่อไหร่มันจะถึงที่สุด เมื่อไหร่มันจะเป็นความจริงขึ้นมา เราก็มีความปรารถนาของเรา นี่มันซ้อนมา ถ้าเราอยากได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ เห็นไหม นี่อธิษฐานบารมี อธิษฐานนะว่าอยากจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ต้องสร้างบุญญาธิการไป นี่มันก็ภพก็ชาติละ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ทำไมท่านดำรงเจตนาธรรมของท่านได้ตลอดมา แล้วของเรา เราชีวิตเดียวของเราเท่านั้น ชีวิตเราก็มียุติ เราประพฤติปฏิบัติของเราก็เป็นความจริงเท่านั้น แล้วเราตั้งเป้าหมายของเรา แล้วเราพยายามปฏิบัติของเราขึ้นไป เราจะไปริบควั่นสิ่งใดละ

เวลาเราตั้งใจของเรา เห็นไหม เราตั้งใจ แล้วพอตั้งใจ กำหนดเวลาปั๊บ ปฏิบัติขึ้นไปมันไม่ได้ผลๆ มีความทุกข์ร้อน เราร้อนใจ...เราร้อนใจไปทำไม เราร้อนใจไป เห็นไหม ถ้าเราร้อนใจ นั่นละเราเอาไฟเอาไฟสุ่มใจเราโดยที่เราไม่รู้ตัวสิ่งใดเลย สิ่งที่เราเจตนาดีนะ ถ้าเราเจตนาดี ความตั้งใจดี เราทำของเรา เราตั้งเป้าของเรา แล้วเราทำของเรา นี่ตั้งสติขึ้นมา ทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าใจมันสงบเข้ามา ถ้าใจสงบเข้ามา นี่มันมีทุน ถ้าธรรมะจริงมันมีทุนมีรอนของมัน แล้วมันต้องมีการผลิตของมัน มันต้องมีความเป็นจริงของมันขึ้นมา ไม่ใช่ธรรมะลาว

ถ้าธรรมะลาว จิตใจถ้ามันสกปรกนะ นี่มันจี๋หลังเสือ สิ่งที่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เรารู้ได้ เวลาเราฟังธรรมของครูบาอาจารย์ เรารู้ได้ เห็นไหม สัญญา สัญญาคือความจำได้หมายรู้ แล้วมันจินตนาการ ถ้ามีสัญญาแล้วมีจินตนาการไป เห็นไหม ธรรมะลาว ถ้าธรรมะลาว ลงทุนลง เราดวงชีวิตของเรา เราทำแล้วมันไม่ได้ผลตามความเป็นจริงของเรา แล้วเวลาเราลงแล้ว ลงตัวเองจนเชื่อ

เหมือนเศรษฐกิจ นี่เขาพิมพ์แบงก์ออกมา พิมพ์แบงก์ออกมา พิมพ์แบงก์ออกมามันก็อยู่ในพวกนายทุนนั่นละ มันก็เอานายทุนไปบีบคั้นคนอื่น มันเดือดร้อนกันไปหมด เห็นไหม เพราะอะไร เพราะอิทธิพล เพราะความเห็นแก่ตัว แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติของเราด้วยตรรกะ ด้วยความรู้สึกลึกซึ้งของเรา นี่ธรรมะลาวๆ เราจินตนาการได้ทั้งนั้นแหละ แล้วจินตนาการมามันทำลายใครละ มันทำลายใคร? มันทำลายเรานะ แต่เวลาเป็นธรรมะจริงมันทำลายใครละ? มันทำลายกิเลสนะ ถ้ามันทำลายกิเลส เห็นไหม จิตใจจะขึ้นบาน จิตใจจะมีหลักมีเกณฑ์ ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา คนที่มีหลักมีเกณฑ์ คนที่มีสติปัญญา จะทำสิ่งใดผิดพลาดมีมากไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

ความไม่ประมาท ไม่เลินเล่อ นั่นละเรามีสติปัญญาของเรา รักษาใจของเรา แล้วพยายามประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นไป โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย

แม้แต่กิเลส เห็นใหม่ กิเลส มันเป็นผลงานของกิเลส มันหลงเรา นี่ลงทุนหลวง ธรรมะหลวง ถ้าธรรมะหลวง พอตรรกะ สัญญา แล้วจินตนาการไปตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันทำลายโอกาสเรา แล้วทำลายโอกาสเรานะ ทำลายโอกาส ถ้ามันชี้หลังเสือมันก็จะพุดของมันไปว่า “สิ่งนั้นเป็นธรรมๆ เทศนาว่าการธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันจะผิดไปที่ไหน”

มันผิดใจ ผิดเพราะเราไม่รู้จริง เราไม่รู้จริง เราไม่รู้ถึงกิริยาการกระทำของมัน เราไม่มีมัลโคทางอันเอก ถ้าเราไม่มีทางอันเอก เราไม่เคยเห็นทางอันเอกนั้น เราจะพาจิตใจของเราพ้นจากกิเลสค้นหาความทะยานอยากไปไหน เราจะพาใจของเราเข้าไปสู่อุ้งมือมาร ค้นหาความทะยานอยาก คูสิ อวิชชามันครอบคลุมหัวใจเราอยู่แล้ว แล้วเราพาหัวใจของเราจมจมนกับกิเลสค้นหาความทะยานอยาก นี่ธรรมะหลวงใจ หลงจิตใจของเราให้เสียโอกาสของเราไป แล้วเราเสียโอกาสของเราไป ถ้าชี้หลังเสือแล้ว จิตใจถ้าหยาบเข้าขึ้นมามันก็ว่าของมันไปตามตรรกะ ตามสัญญาที่ได้จินตนาการมา มันเป็นประโยชน์กับใคร? ไม่เป็นประโยชน์กับใครเลย

แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ สิ่งที่เป็นธรรม เห็นใหม่ ถ้าการลงทุนจริง เราจะลงทุนกันจริงๆ เราจะทำปฏิบัติกันจริงๆ ถ้าเราได้ผล เราก็ได้ผลเพื่อหัวใจของเรา ถ้าเราจะไม่ไ้ผล เราก็ปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็สร้างสมบุญญาธิการของเราขึ้นไป เราจะไม่น้อยเนื้อต่ำใจสิ่งใด

การกระทำในโลกนี้มันจะมีสิ่งใด เห็นใหม่ คูสิ คนอยากมั่งอยากมีเขาก็ต้องทำทานของเขา ทานนี้ทำให้คนร่ำคนรวย คนอยากรูปสวยงามก็ถือศีล ศีลนี้ทำให้คนมีรูปร่างสวยงาม ถ้าคนอยากมีปัญญาละ คนอยากมีปัญญาขึ้นมา คนอยากมีปฏิภาณไหวพริบ เห็นใหม่ นี่ฝึกหัดภาวนา ฝึกหัดภาวนา การภาวนาจะให้เกิดปัญญาขึ้นมา ถ้าเกิดปัญญา นี่ฝึกฝนจิตใจขึ้นมาให้มันเกิดปัญญาขึ้นมา ถ้ามันมีปัญญาขึ้นมา เห็นใหม่ มันก็เวียนตายเวียนเกิดไปกับโลกนี้ ถ้ามันเวียนตายเวียนเกิดไปกับโลกนี้ เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเราก็ฝึกฝนใจเรา เราปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติบูชา ปฏิบัติเพื่อสร้างอำนาจวาสนาบารมีกับใจของเรา

ถ้าเพื่ออำนาจวาสนาบารมีกับใจของเรา เห็นใหม่ ลงทุนจริงๆ ผู้ที่ประสบความสำเร็จทางโลกที่เขาประกอบธุรกิจของเขา เขามีความหมั่นเพียร มีความวิริยะ มีความอดุสาหะ เขาทำด้วยความซื่อสัตย์ เขามีความซื่อสัตย์ของเขา มีความไว้วางใจของเขา จนสังคมเขายอมรับนับถือ คนคนนั้นเป็นคนดี เขาไว้เนื้อเชื่อใจ นี่กิจการของเขาก็มันคง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะทำจริงของเรา เราจะซื่อสัตย์กับตัวเราไหม ถ้าเราซื่อสัตย์กับตัวเรา เราทำความเป็นจริงของเรา เราต้องการธรรมะจริง เราไม่ต้องการธรรมะลวง ธรรมะลวง ธรรมะลวงมันได้มาด้วยความง่าย เพราะอะไร เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีอยู่แล้ว ศึกษาขึ้นมา แล้วคนที่มึนปัญญา ทำสิ่งใดมันเป็นจินตนาการไปทั้งนั้นเลย แล้วมันจินตนาการไปมันไม่มีเหตุมีผลหรอก

เงินที่พิมพ์ออกมามันก็วนอยู่กับที่ธนาคารนั้นแหละ จะลงทุนก็ไม่กล้า จะทำอะไรก็ไม่ได้ ก็ถือกันไว้อย่างนั้นเอง ถือกันไว้อย่างนั้น แล้วก็ถึงกับอะไรต่อกับผู้ที่คำด้อยกว่า ประเทศที่อ่อนแอกว่าก็ไปหวังผลประโยชน์จากเขา ทำอย่างนั้นไปมันก็กระเทือนกันไปหมด แต่เพื่อความอยู่รอดของตัว เพื่อความอยู่รอดของตัว

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าธรรมะลวงๆ มันทำของมันไป มันไม่เป็นจริง แล้วเป็นธรรมใหม่ เป็นธรรมใหม่ ถ้าไม่เป็นธรรม สื่อสารมาเราต้องไม่เข้าใจสิ เราสื่อสารออกมาทำไมเราเข้าใจละ ทำไมฟังกันได้ละ? ได้ ได้เพราะมันมีสมมุติบัญญัติ สมมุติธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมวินัยมันมีอยู่ แล้วศึกษามาเพื่อสิ่งใด เวลาศึกษาปริยัติมา เขาศึกษามาเพื่อปฏิบัติ เขาไม่ได้ศึกษามาเป็นสมบัติของเรา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันจะเป็นของเราไปได้อย่างไร

เราศึกษามา ศึกษาเพื่อปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัติ เราปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ เห็นไหม ถ้าเราปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ ทำของเรา ตั้งสติ ตั้งสติกำหนดพุทโธให้ได้ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิให้ได้ มันต้องมีทุนใจ สมาธิก็เป็นทุนอันหนึ่งนะ เป็นทุนกับใจของเรา ถ้าจิตใจของเรามันไม่มีสมาธิ สมาธิที่เกิดขึ้นมามันเป็นสมาธิของปุถุชน สมาธิของเรามีอยู่แล้ว ถ้าเราไม่มีสมาธิ เราไม่มีสติ ไม่มีสมาธิ เราจะไม่มีสติปัญญาประกอบตัวมาในปัจจุบันนี้

การประกอบตัวมา อยู่ทางโลกเราก็ไม่ทำผิดพลาดไปกับเขา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็จะรักษาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา ถ้าเรารักษาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา คนถ้าขาดสติปัญญาจะประกอบตัวมาอย่างนี้ได้ไหม คนเขามีสติปัญญา มาแต่สติปัญญาอย่างนี้เป็นสติปัญญาของปุถุชน ปุถุชนคือคนหนา ปุถุชนคนหนาไซ้ใหม่ ถ้าเป็นคนหนา เราควบคุมใจได้ยาก คำว่า “เราเป็นคนคืออยู่แล้ว เรารักษาตัวเรามาได้แบบนี้ ทำไมควบคุมใจได้ยาก”

ควบคุมได้ ควบคุมได้โดยที่ไม่ไหลไปกับกระแสสังคม ไม่ไหลไปกับกระแสโลก เห็นไหม เวลาจิต พลังงาน นี่เวลานั้นเสวยออกมามันเป็นขั้น เวลาขั้น สัญญามันหมายอะไรล่ะ? มันหมายไปรูป รส กลิ่น เสียงจากภายนอก นี่มันส่งออกไปสู่สังคม แล้วเรควบคุมได้ เรควบคุมใจของเราได้ไม่ให้มันหมายออกไปสู่ข้างนอก ไม่ให้มันหมายไปสู่สังคม คู่กระแสสังคม

นี่มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ แต่มนุษย์โง่กว่าสัตว์ โง่กว่าสัตว์ เพราะเหตุใด เพราะมนุษย์คิดในกตึกาของสังคม เพราะมนุษย์เกิดมาก็ต้องมีกฎหมาย มีประเพณี วัฒนธรรม นี่ไง เวลาสัตว์นะ สัตว์มันก็มีสัญชาตญาณของมัน มันมีอิสระของมัน ถ้าสัตว์ป่า เห็นไหม ถ้าสัตว์เลี้ยงนี่เขาขังมันไว้ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมก็ติดกตึกาอย่างนั้น ฉะนั้น เวลามันหมายออกไปข้างนอก มันก็เอาสิ่งนั้นมาดีใจเสียใจ ถ้าเรามีสติปัญญา เรามีสติปัญญาเพื่อเหตุนี้ไง

โดยธรรมชาติของปุถุชน ธรรมชาติของมนุษย์ มันก็มีความรู้สึกนึกคิดออกไป นี่เป็นเรื่องธรรมดา เห็นไหม พลังงานคือจิตปฏิสนธิจิตเกิดมาเป็นเรา ถ้าจิตปฏิสนธิจิตเกิดมาเป็นเราแล้ว เกิดมาเป็นเรานี้สถานะของมนุษย์ เราก็ภูมิใจกันว่าเราเป็นสัตว์ประเสริฐ เราเป็นชาวพุทธ เรามีปัญญา เราเข้าใจเรื่องธรรมะหมดเลย ธรรมะแบบนี้เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราศึกษามาเป็นปริยัติ เป็นสุตมยปัญญา ถ้าเป็นสุตมยปัญญาขึ้นมา เห็นไหม นี่ถ้าจะว่าไป เป็นธรรมหลวงก็ได้ เพราะว่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริง แต่เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเรา เพราะใจของเรามันมีวิชา เราตีความ เราเข้าใจธรรมสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ชัดๆ อย่างนี้ไม่เข้าใจ บอกว่าสิ่งนี้เป็นทุกข์ สรรพสิ่งนี้เป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา

สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา

ถ้าเป็นอนัตตา แล้วเป็นความจริงไหมล่ะ แล้วเวลาบอกว่าสิ่งที่เป็นอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่ศึกษากันนะ ศึกษาเล่าเรียนกันมาทุกปี สอบกันทุกปีทั้งนั้นแหละ แต่จริงๆ แล้วเวลามันเกิดความทุกข์ในหัวใจ มันเผาผลาญใจนี้ไม่รู้ ไม่รู้ ทั้งๆ ที่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามา มันถึงว่าเป็นธรรมหลวงๆ ใจ หลงเพราะอะไร หลงเพราะอวิชา หลงเพราะอวิชา มันไม่รู้ตัวมันเองอยู่แล้ว ถ้ามันศึกษามามันก็ไม่รู้ แล้วโดยสัญชาตญาณของเรา พลังงานมันออกมา เห็นไหม นี่มันเสวยขั้น ถ้ามันไม่มีขั้น มันแสดงตัวออกมาได้อย่างไร ถ้าว่าแสดง มันก็หมายไปข้างนอก พอหมายไปข้างนอก สิ่งนั้นมันก็เข้ามาให้โทษกับใจ

ถ้าเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรามีสติปัญญา เราก็วางสิ่งนั้นได้ ถ้าวางสิ่งนั้นได้ เราก็รักษาใจเราได้ ที่ว่าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เราถึงรักษาชีวิตของเราได้มาเป็น คนที่อยู่ร่องในรอย ไม่ไปตามกระแสของโลก

ทีนี้เราอยากจะมีมรรคมีผล อยากจะได้ธรรมะจริงๆ เห็นไหม ธรรมดาๆ ชาติของธรรม ถ้าชาติของธรรมนะ คุณ ชาติ ๔ เราก็มี ชั้น ๕ เราก็มี อวิชาความไม่รู้ในหัวใจเต็มเลย แล้วถ้า ความรู้ละ รู้ก็ศึกษามา รู้ก็ศึกษาเป็นปริยัติมา เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็น ความจริงของเราไม่ได้ เราต้องการความจริงของเรา เราต้องการธรรมะจริงๆ ถ้าเป็นสติก็สติจริงๆ สมาริก็เป็นสมาธิจริงๆ ปัญญาก็เป็นปัญญาจริงๆ

แล้วสติ สมาธิ ปัญญา ถ้ามรรค เวลามันเกิดธรรมจักร จักรมันเคลื่อนไหวไป เวลาปัญญา มันเกิดขึ้นมา นี่ถ้ามีเหตุนี้ขึ้นมา คุณ มันมีการผลิตใจ คุณโรงงานที่เขาผลิตสินค้าขึ้นมาสิ เขาต้องซื้อ วัตถุดิบ เขาต้องสร้างโรงงานของเขา เขาต้องมีแรงงานของเขา เขาต้องมีวิศวกรของเขา ในเมื่อ โรงงานมันผลิตขึ้นมา มันจะเกิดประโยชน์มหาศาลเลย เกิดประโยชน์กับชุมชนนั้น เกิดประโยชน์ กับผู้ที่เขาผลิตวัตถุดิบนั้นมาเพื่อขายให้เรา

เกิดว่าเราทำงานขึ้นมาแล้ว นี่เราทำงาน เราขายสินค้าไป เรามีเงินเสียภาษี รัฐก็ได้ภาษีจาก โรงงานนั้น แล้วชุมชนนั้นก็ได้รับประโยชน์จากโรงงานนั้น แล้วคนงานที่โรงงานนั้นเขาก็มีเงินมี ทองไปใช้สอยในครอบครัวของเขา ครอบครัวของเขาก็ยังจะต้องส่งเสียกัน มีการศึกษาสืบ เนื่องกันต่อไป มันจะเกิดประโยชน์มหาศาลเลยถ้ามันเป็นความจริง เห็นไหม เราศึกษามาเป็น ปริยัติมันถึงต้องมีปฏิบัติ การปฏิบัติมันจะเกิดความจริงขึ้นมาจากใจของเรา

ถ้าเกิดปฏิบัติที่ใจของเรา เราต้องมีสติปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญาของเรา เราตั้งสติ ต้อง ต่อสู้ ต้องขัดขึ้นกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากที่มันพยายามเอาความหลอกหลวงนั้นมาข่มขี้ หัวใจ มันบอกมันรู้ มันมีความเข้าใจ มันมีจินตนาการของมัน เห็นไหม นี่ธรรมะหลวงๆ ธรรมะหลวง เพราะกิเลสมันพาลวง กิเลสมันขัดขวาง กิเลสมันไม่ยอมให้ธรรมเกิดกับใจของเรา

ฉะนั้น เราจะต้องมีสติ เราต้องมีความเข้มแข็ง ถ้าเราจะใช้คำบริกรรม เราจะไมยอมให้มัน พาเราออกนอกกลุ่มนอกรทาง เราต้องตั้งสติของเรา ทำความจริงของเราขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา ถ้า เป็นสติก็สติจริง สติจริงมันก็ยับยั้งได้ ถ้ายับยั้งได้ สติถ้าไม่มีสติปลอม สติมันมีแต่สติอ่อน สติอ่อน

ก็สติเข้มแข็งขึ้นมา ถ้าสติมันเข้มแข็งขึ้นมามันก็ยับยั้งได้ พอมันยับยั้งได้ ถ้าเรามีคำปริกรรม คำปริกรรมนั้นก็ชัดเจน

พอชัดเจนขึ้นมา เห็นไหม ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิมันจะเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาจากไหน? สมาธิเกิดจากจิต เวลาจิตเสวยขั้นค์ จิตมันเสวยขั้นค์ จิตมันเสวยอารมณ์ อารมณ์มันหมายถึงไปข้างนอกมันก็เกิดความฟุ้งซ่านในใจของเรา เวลาเรามีสติ นี่เวลาเรามีสติขึ้นมา เวลาเรามีสติกำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธมันชัดเจนขึ้นมา พอพุทโธมันชัดเจนขึ้นมา เราอยู่กับพุทโธของเรา อยู่กับพุทโธของเรา พุทธานุสติ ถ้าอยู่กับพุทธานุสติ นี่ถ้ามันพุทโธชัดเจนขึ้นไปมันก็จะละเอียดเข้ามาๆ ละเอียดเข้ามาจนสู่ตัวใจของมัน สติก็เป็นสติจริง สมาธิก็เป็นสมาธิจริง ถ้าสมาธิมันเกิดขึ้นมา นี่เกิดขึ้นมาเพราะเหตุไฉนละ

ถ้าเราซื้อวัตถุดิบของเขามา วัตถุดิบที่ซื้อมา นี่เราสั่งวัตถุดิบมา วัตถุดิบนั้นมันสมกับที่เราสั่งไหม ถ้าวัตถุดิบมันสมกับที่เราสั่งมา มีคุณภาพ ถ้าวัตถุดิบที่มีคุณภาพขึ้นมามันก็ใช้ประโยชน์ได้ตามความเป็นจริง ถ้าวัตถุดิบนั้นมันไม่มีคุณภาพละ เราจะรับวัตถุดิบนั้นไว้ไหม

นี่ก็เหมือนกัน พุทโธ พุทโธ พุทโธ จิตถ้ามันเป็นสมาธิขึ้นมา ถ้ามันมีกำลังของมัน สิ่งนั้นมีคุณภาพไหม ถ้ามันมีคุณภาพ ทำสิ่งใดมันก็เป็นประโยชน์ ถ้าไม่มีคุณภาพ ทำสิ่งใดมันมีแต่ความเสียหายทั้งนั้นแหละ นี่ถ้ามันเป็นความจริง ความจริงกับความจริงมันเข้าเป็นอันเดียวกันนะ ถ้าจิตเรามีสติปัญญาขึ้นมา มันเป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา นี่มันมีความสุข

สัมมาสมาธิทำให้จิตใจร่มเย็นเป็นสุขนะ เวลามันเร่าร้อน มันเร่าร้อนเพราะเหตุไฉนละ เราเร่าร้อนเพราะความไม่รู้ใจ มันไปหยิบพินหยิบไฟขึ้นมา มันทำขึ้นมาโดยความหลงของมัน ก็เลศมันหลง หลงแล้วไปหยิบพินหยิบไฟขึ้นมาที่ว่าสิ่งนี้ปฏิบัติธรรม “เราปฏิบัติธรรมขึ้นมาต้องมีความสุขสิ แล้วทำไมมีความสุขเร่าร้อนอย่างนั้นละ ก็ปฏิบัติธรรมมีความสุข”

ถ้าวัตถุดิบนั้น เวลากำหนดพุทโธ พุทโธ นี่พุทโธตามความเป็นจริงแล้วมันสงบขึ้นมามันก็เป็นความสุข แต่นี่มันพุทโธ พุทโธสักแต่ว่า พุทโธขาดสติ พุทโธแล้วให้กิเลสที่มันมีกำลังที่มากกว่ามันยุแหย่มา เวลามันคิด มันแฉลบออกไปข้างนอก เห็นไหม พุทโธแล้วมันคิดไปเรื่องอื่น คิดไปสิ่งที่มันเคยพอใจ คิดแต่สิ่งที่มันจะเอาพินเอาไฟมาเผาเรา แล้วเราก็ยังคิดว่าเราพุทโธอยู่ไ

นี่มีคนพูดมากกว่า เขาพูดโทษทั้งนั้นแหละ ทำไมเอามันไม่อยู่ พุทโธทำไมเอาไม่อยู่? ก็มันสักแต่ว่า มันทำไม่จริง แล้วทำจริงทำอย่างไรละ นี่ทำจริงทำอย่างไร

นี่ปัจจัยตั้ง เราผิดพลาดแต่ๆ เรายังไม่รู้เลยว่าเราผิดพลาดเพราะอะไร เราทำแล้วไม่ได้ผล เราผิดพลาดอยู่ตลอดเวลา เราทำแล้วเราไม่ได้สมประโยชน์อยู่ตลอดเวลา แล้วเราทำผิดอย่างไรละ

นี่บารมีธรรม เวลาบารมีที่มันอ่อนแอนะ ทำผิดก็คิดว่าถูก เวลาทำผิดก็คิดว่าถูก เห็นไหม คิดว่าเราทำถูกต้อง แล้วเราทำถูกต้องแล้วทำไมมันไม่ได้ผล อย่างนี้แสดงว่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันไม่มีเหตุผลจริงใช่ไหม นี่เวลากิเลสมันขุมมันแหยมมันคิดไปนุ่นเลยนะ

แต่ถ้าเราทำของเราจริง มีสติปัญญาแล้วพยายามของเรา มันต้องสงบลงได้สักวันหนึ่ง ถ้าเราสงบได้สักวันหนึ่ง มันเป็นปัญญาใช่ไหมว่านี่เวลามันสงบเพราะเหตุใด แล้วถ้ามันสงบแล้วเราจะรักษาความสงบอย่างนี้ไว้ได้อย่างไร นี่ความเป็นจริงนะ ถ้าความเป็นจริงมันเกิดขึ้น เกิดขึ้นเพราะสิ่งที่เหตุมันจริง ผลมันก็จริง ถ้าเหตุมันไม่จริง เหตุมันไม่จริง เราพยายามทำอยู่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้ว่าทำแบบนั้น เราก็ทำตามนั้นแหละ ทำตามนั้นโดยอวิชา ทำตามนั้นโดยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันก็เป็นธรรมหลวง เห็นไหม ลงทุนลงใจ

สิ่งที่ลงทุนลงใจมันก็ลงทุนไป แต่มันไม่เป็นความจริง มันไม่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง เห็นไหม ถ้าเกิดขึ้นตามความเป็นจริง มันลงทุนจริงสิ ลงทุนจริงมันต้องมีการผลิตขึ้นมา มีการกระทำขึ้นมา แล้วสินค้ามันต้องออกไปสู่ท้องตลาด ถ้าออกไปสู่ท้องตลาด นี่มันก็จะหมุนเวียนไป เศรษฐกิจมันจะหมุนของมันไป ถ้าหมุนของมันไปมันก็ทำให้โลกเราอยู่ร่มเย็นเป็นสุข เห็นไหม นี่เรื่องโลกๆ นะ

แต่เวลาเป็นธรรม เราไม่เกี่ยวกับใครเลย เวลาเราปฏิบัติขึ้นมามันเกี่ยวกับเราคนเดียว เกี่ยวกับหัวใจของเราเท่านั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกประพจน์ปฏิบัติอยู่โคนต้นโพธิ์แต่เพียงผู้เดียว เวลาอยู่กับปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์อุปฐากอยู่ แล้วก็ละล้าละลังกันมาตลอด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำทุกริกิริยามาทุกซอกขนาดไหน นี่ปัญจวัคคีย์อุปฐากอยู่ปัญจวัคคีย์ก็หวังผลๆ ทั้งนั้นแหละ ทุกคนหวังความจริงทั้งนั้นแหละ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา ตรัสรู้ขึ้นมาโดยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง

ปัญจวัคคีย์ทิ้งไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่โคนต้นโพธิ์ นี่เวลาตรัสรู้ ตรัสรู้ขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสวยวิมุตติสุข เวลามันจริงขึ้นมา เวลาเสวยวิมุตติสุข มันมีความสุขนะ ความสุขเพราะอะไร ความสุขเพราะ เรานะ เวลาเราปฏิบัติ เราอยากพ้นจากทุกข์ พอเราอยากพ้นจากทุกข์ นี่เวลามีสติปัญญาขึ้นมา ปฏิบัติเมื่อไหร่หนอ กิเลสมันจะลีนไปจากใจของเรา ถ้ากิเลสไม่ลีนไปจากใจของเรา เราต้องเวียนตายเวียนเกิด มันทุกข์ มันยากไปตลอด แต่เวลามีสติปัญญาขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบระงับเข้ามา เห็นไหม ถึงมันจะต้องเวียนตายเวียนเกิด แต่มันก็ไม่เร่าร้อน ไม่ให้มีสิ่งที่มาขุแห่ สิ่งที่เป็นพินเป็นไฟ “เมื่อไหร่จะได้ผล เมื่อไหร่จะได้ผล” นี่ค้นหาซ่อนค้นหา เราสลดตรงนี้ทิ้งไป ทิ้งไป

ถ้าเรากำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธของเราไปเรื่อย พุทโธของเราไปเรื่อย ถ้ามันสงบระงับเข้ามา สงบระงับเข้ามา มันมีเหตุ เหตุจริง ผลมันก็จริง พอผลมันจริง มันสงบเข้ามา สงบเข้ามาแล้วมันมีความสุขแล้ว จากที่มันฟุ้งซ่าน จากที่มันมีแต่ไฟแต่ไฟ ความสงบอันนี้ ถ้าชำนาญในวิธี เราก็จะรักษาความสงบอย่างนี้ไว้ได้ ถ้าเราไม่มีความชำนาญ หรือกิเลสเวลามันพยศขึ้นมา เรารักษาความที่ให้อจิตสงบอย่างนี้ไว้ไม่ได้ นี่มันเสื่อมๆ มันเสื่อมเพราะอะไร

มันเสื่อม เพราะถ้ากิเลสนะ แล้วมีสติปัญญา มันมีเหตุมีผล กิเลสมันยอมรับเหตุผลนั้น เราใช้คำบริกรรมของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา โดยกิเลสมันยอมรับเหตุผลบ้าง เราทำ ความสงบมันก็ได้ง่าย แต่ถ้าวันไหนกิเลสมันคือด่าน กิเลสมันพยายามจะข่มขี้เรา เราก็ใช้เหตุผลเดิมๆ นั้นแหละ เหตุผลที่เราเคยใช้แล้วได้ประโยชน์ เคยใช้ที่กิเลสมันยอมรับฟัง มันให้ความสงบเราได้บ้าง แต่ถ้ากิเลสมันเข้มแข็งขึ้นมา มันไม่ฟัง มันไม่ฟังแล้วมันยังกลับมาทำร้าย

กลับมาว่า “เห็นไหม ปฏิบัติแล้วไม่เห็นได้สิ่งใดเลย ปฏิบัติมาตั้งกี่ปีแล้ว ปฏิบัติแล้วเราจะได้ประโยชน์อะไร สู้เราเลิกดีกว่า” นี่เวลากิเลสที่มันเข้มแข็งขึ้นมา มันมีเหตุมีผล ถ้าสติปัญญาเราดี เหตุผลนี้กิเลสมันยอมรับฟัง มันอ่อนตัวลง แต่ถ้ากิเลสมันเข้มแข็งขึ้นมา มันใช้ความคิดเหมือนกัน ความคิดที่เข้ามาทำลายความเพียรของเรา ความคิดที่เข้ามาทำลายเจตนาของเรา นี่เจตนาของเรา แล้วเราก็ล้มลุกคลุกคลาน สิ่งที่ได้มามันก็เสื่อมหมด แล้วถ้าเรามีสติปัญญา เรามีสติปัญญา เรามีอำนาจวาสนา

ถ้าเราเลิก เลิกชะดิกว่า มันก็เป็นต้นทุนเดิมที่เรามีของเราอยู่อย่างนี้ เราก็เป็นมนุษย์อยู่แล้ว เราก็เป็นอย่างนี้มาตั้งแต่ต้น แต่เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบ

พระพุทธศาสนา ศาสนาพุทธนี้เป็นศาสนาของผู้ที่ประเสริฐ ผู้ที่ประเสริฐ ผู้ที่มีอำนาจวาสนาถึงจะ
เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนถึงเรื่องอริยสัจ เรื่องสัจจะความจริง
เรื่องทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคเป็นอริยสัจที่สามารถชำระล้างกิเลสให้มนุษย์นี้พ้นจากพญามาร
ให้มนุษย์นี้พ้นจากกิเลสได้ ถ้ามนุษย์นี้พ้นจากกิเลสได้ เราเกิดมามีอำนาจวาสนา เราจะเอาหรือเรา
จะไม่เอา ถ้าเราจะเอา เรามีความพยายามของเรา เราแก้ไขของเรา เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับ
เรา

ทุกคนเกิดมาบอกว่า เรายึดตัวรักตนทั้งนั้นแหละ ทุกคนรักตัวเอง แต่เวลาโลก คูลี เขาว่า
เขารักตัวของเขา เขาก็พยายามทำหน้าที่การงานของเขาเพื่อเป็นเรื่องโลกๆ เพื่อดำรงชีวิตของเขา
เท่านั้น พวกเราที่เห็นภัยในวัฏสงสาร เราเสียสละสิ่งที่เป็นฆราวาส เรามาบวชเป็นพระ เรามาบวช
เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติเพื่อพรหมจรรย์ นี่เราทำงานอะไรล่ะ เราทำงานอะไร? เราทำงานรื้อภพหรือ
ชาติ ถ้าเราทำงานรื้อภพหรือชาติ ทำงานรื้อภพหรือชาติจะไปทำงานที่ไหน ถ้าทำงานรื้อภพหรือชาติ
มันทำงานที่หัวใจ ปฏิสนธิจิต

เพราะจิตนี้มันปฏิสนธิ การกำเนิด ๔ เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในโอปปาติกะ การ
กำเนิด ๔ นี้การกำเนิด ๔ จิตนี้มันพาดายพาเกิด ถ้ามีการเกิดที่ไหน มันก็มีการตายที่นั่น ถ้ามันมี
ตัวตนที่ไหน มันก็มีความเจ็บช้ำน้ำใจไปตลอด เพราะเรามีสติปัญญาอย่างนี้ เราเกิดเป็นมนุษย์พบ
พระพุทธศาสนา เราถึงมาตั้งใจทำของเรา ถ้าเราตั้งใจทำของเรา งานของเรานี้งานนามธรรม งานของ
โลกนะอาบเหงื่อต่างน้ำ เวลาเขาทำหน้าที่การงานกัน เขายังช่วยเหลือเจือจานกัน แต่เวลางานของ
เรามันเป็นนามธรรม คือความรู้สึกรู้สึกของเรา แล้วความรู้สึกนี้เป็นนามธรรม พอนามธรรมนี้ แล้วมัน
อยู่ที่ไหน พอมันอยู่ที่ไหนเราก็ไปค้นคว้า

เวลาไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ธาตุ ๔ ก็คือ
ร่างกายของเรา ชั้น ๕ ชั้น ๕ มันเกิดจากจิต นี่มันเป็นทฤษฎีทั้งนั้นเลย แล้วเป็นทฤษฎี เวลาจิต
มันคิดตาม มันคิดตามมันก็อารมณ์นั้นนะ อารมณ์นั้นเทียบได้กับทุกๆ อย่าง เทียบได้กับสิ่งที่ศึกษา
มาทุกๆ อย่างว่ามันเป็นแบบนั้น เป็นแบบนั้น แต่เราจับต้นชนปลายไม่ได้ว่าสิ่งใดเป็นความจริง
สิ่งใดเป็นความจอมปลอม ถ้าสิ่งใดเป็นความจริง สิ่งใดเป็นความจอมปลอม เราจะเกิดขึ้น เราจะ
เห็นได้ตามความเป็นจริง ก็เริ่มจากการเริ่มต้นประพฤติปฏิบัติ

ทีนี้พอเริ่มต้นประพฤติปฏิบัติ นี่เราก็ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาใช้ใหม่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริง แต่สิ่งที่เราจำได้มานี้เป็นความลวง ลวงเข้ามาเพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากเรานี้มันพาลวง พอพาลวง พอปฏิบัติขึ้นไปมันก็ขัดแย้งกัน มันบอกเราก็รู้มาแล้ว พอรู้มาแล้วมันมีความเข้าใจ เวลาเริ่มต้นเจตนาจะทำดีมันก็มี ความมุมานะ มีความบากบั่น พอปฏิบัติไปแล้ว พยายามค้นคว้าไปแล้วมันไม่สำเร็จผลมันก็ท้อแท้ น้อยเนื้อต่ำใจ มันก็ทิ้ง มันก็เลิกไปเลย

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เวลาเราปริยัติ การศึกษามานี้ศึกษามาเพื่อปฏิบัติ แต่เรามีครูมีอาจารย์ขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาพระเรามาบวชเป็นปะขาว เราฝึกฝนขึ้นมาเลย ฝึกฝนข้อวัตรปฏิบัติ ฝึกฝนข้อวัตรปฏิบัติ ที่ว่าสิ่งที่เป็นนามธรรมๆ ข้อวัตรปฏิบัติ เราทำสิ่งใดก็แล้วแต่ กิเลสมันก็เกียดทั้งนั้นแหละ มันก็เกียด มันก็คร้าน มันไม่ต้องการสิ่งใดทั้งสิ้นเลย แต่ข้อวัตรปฏิบัตินี้พยายามฝึกฝนให้ใจ ใจนี้บังคับให้ทำๆ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่ทำนี้ทำเพื่อฝึกฝนใจ พุทโธ พุทโธ คำบริกรรมเพื่อให้ใจมันสงบ นี่เวลาทำข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาก็ให้ใจมันขัดแย้ง มันคัดค้านทั้งนั้นแหละ

ถ้าเราทำสิ่งนี้ ทำไมเราต้องทำ คนอื่นเขาทำไม่ได้ เราบวชมาเพื่อภาวนา ไม่ได้บวชมาเพื่อเหตุนี้ เวลาจะทำอะไรก็แล้วแต่มันก็จะอ้างทันทีเลย บอกว่านี่บวชมาเพื่อภาวนานะ แต่เวลาภาวนามันก็จับต้นชนปลายไม่ถูก มันก็ภาวนาไม่ได้ แต่เวลาจะทำข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเพื่ออำนาจวาสนาเพื่อความสะอาดของใจ คนเราเวลาเขาจะกินอาหาร ด้วยงานของเขา เขายังต้องล้างทำความสะอาดเลย เวลาเดี๋ยวนี้ต้องล้างมือ กินร้อนอะไรของเขานี้เพื่อโรคภัยไข้เจ็บ

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของเราถ้ามันมีแต่ความหยาบๆ มันมีแต่ความเคยตัวของมัน ถ้ามันมีแต่ความเคยตัวของมัน เห็นใหม่ เรามาฝึกหัด จากที่ว่าเราศึกษามานี้เรารู้ไปหมด...รู้นั้นมันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ธรรมของเรา แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เรามีสติ เราฝึกฝนของเรา นี่ข้อวัตรปฏิบัติมันจะแสดงชัดเจนออกมาเรื่องหัวใจของเรา

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านบวชใหม่ๆ นะ ท่านทำสิ่งใดท่านอยู่กับพุทโธตลอด อยู่กับพุทโธตลอด จะเคลื่อนไหวก็อยู่กับพุทโธตลอด นี่กล่อมใจไว้ กล่อมใจไว้ ถ้ามันจะเป็นความจริง มันก็จะเป็นความจริงขึ้นมา นี่ข้อวัตรปฏิบัติ สิ่งที่เป็นนามธรรมๆ มันก็อาศัย เห็นใหม่ คุณติ เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เราทำเพื่ออะไร เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เดินไปทำไม เวลาหุ่นยนต์มันเดิน นี่หุ่นยนต์มันทำงานในโรงงาน มันเป็นหุ่นยนต์ มันทำได้ดีกว่ามนุษย์อีก แล้วมันทำแล้วได้

อะไร? มันก็ได้สินค้าสิ่งที่มีมันทำมา โปรแกรมที่หุ่นยนต์นั้นมันตั้งมาอย่างไรมันก็ทำอย่างนั้นแหละ

มนุษย์ก็เหมือนกัน มนุษย์ถ้าเราทำอย่างนั้น เราเป็นหุ่นยนต์หรือ? เราไม่ใช่หุ่นยนต์ นี่เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาก็เพื่อต้องการรักษาใจ ต้องการเอาใจไว้ในอำนาจของเรา ถ้าเราเอาใจไว้ในอำนาจของเราได้ เห็นไหม นี่ถ้ามีเหตุมีผล สมาธิก็เป็นสมาธิจริง พอสมาธิจริงมันก็เป็นความจริงขึ้นมา นี่ธรรมะจริงๆ เกิดแล้ว คิด สมาธิ ปัญญา คิดก็คิดจริงๆ สมาธิก็สมาธิจริงๆ แล้วเวลาออกฝึกหัดใช้ปัญญา นี่ออกฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าจิตมันออกรับรู้ ถ้าจิตมันออกรับรู้ มันรู้ในอะไร? รู้ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ถ้ามันจับต้องได้ นี่เขาเรียกภาวนาเป็น

คนภาวนาไม่เป็นนะ ล้มลุกคลุกคลาน จับสิ่งใดแล้ว สิ่งที่เป็นนามธรรม ล้มลุกคลุกคลาน ไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของเราเลย มีแต่ความทุกข์ความยาก มีแต่ความน้อยเนื้อต่ำใจ ไม่มีอะไรเป็นสมบัติของเราสักชิ้นหนึ่ง เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา นั่นเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จำได้หมด รู้หมด ถ้าจะวิเคราะห์วิจัยเรื่องธรรมนี้เข้าใจหมดเลย แต่เวลาจับต้นชนปลาย จะจับความเป็นจริงในใจ ไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของเราแม้แต่ชิ้นเดียว

แต่เวลาจิตมันสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา นี่มันมหัศจรรย์ “มันเป็นอย่างไรเองหรือ มันเป็นอย่างนี้หรือ มันมหัศจรรย์มาก” พอมหัศจรรย์มาก เห็นไหม เรารักษาไว้ เรารักษาไว้ด้วยศีล ถ้าศีลเราปกติ คิด สมาธิ ปัญญา ถ้าศีลของเรานะ ศีลของเรามันต่างพร้อย ศีลของเราต่างพร้อย เวลาเราปฏิบัติขึ้นมามันวิตกกังวล คูสิ ใจเรานะ ไม่มีสิ่งใดกวนมันนะ มันก็คืนรนของมันอยู่แล้ว แล้วถ้ามันมีสิ่งใดเป็นความวิตกกังวล นี่นิเวศธรรมก้านสมาธิ มันวิตกกังวล มันมีความฟุ้งซ่าน มันคิด ร้อยแปดไป นี่อย่างนี้เราก็ปลงอาบัติซะ ถ้าเป็นโยมเราก็วิรัติเอา ตั้งใจใหม่ วิรัติเลย วิรัติเดี๋ยวนั้น วิรัติว่า เราจะตั้งต้น จะนับถือศีลให้ปกติตั้งแต่บัดนี้ แล้วเราก็ทำของเราไป ไม่ให้สิ่งที่มีมันเป็นความวิตกกังวลนี้มาทำให้เราไขว้เขว แล้วไม่ทำให้ไขว้เขว เห็นไหม คิด สมาธิ ปัญญา ถ้าศีลมันปกติ คิดปกติ เราก็พยายามทำของเรา พยายามรักษาใจของเรา

ถ้ามันสงบระงับเข้ามา นี่พิจารณา จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นความรู้สึกนึกคิด แต่จิตเห็นความรู้สึกนึกคิดนี้โลกเข้าใจได้ยาก โลกเข้าใจได้ยากเพราะความคิดก็มีอยู่แล้ว เราก็เข้าใจอยู่แล้ว เราก็ตรึกอยู่แล้ว เห็นไหม นี่ธรรมะดวง

ธรรมะถว สิ่งต่างๆ เราเข้าใจอยู่แล้ว มันมีอยู่แล้ว มันจับต้องได้อยู่แล้ว มันจับต้องได้ มัน
เป็นมิติหนึ่ง มิติของโลกๆ โลกๆ นี้ตรรกะ มิตินี้มันตีความได้ มันรับรู้ได้ แต่ถ้ามันรู้จริง จิตมัน
สงบเข้ามามันก็มีความสงบแล้ว จิตมีความสงบนี้มีความสุขแล้ว ความสุขอันนี้เกิดจากจิตสงบ พอ
จิตสงบ เห็นไหม มันได้ละได้วางสิ่งที่เป็นภาระของใจ ใจนี้มันหยาบหามาไม่มีต้นไม่มีปลายนะ
มันหยาบหามทุกอย่างมาว่าเป็นสมบัติของมัน นี่เขาเรียกว่าสมบัติบ้า สมบัติบ้าเพราะมันไม่เป็น
ความจริง

นี่จิตใจนี้มันหยาบหามาตลอด แล้วเรากำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธก็ไปหยาบหามาอันหนึ่ง
แต่หยาบหามาพุทธานุสติ หยาบหามาจนมันทำลายตัวมันเอง จนสิ่งที่ว่ามันหยาบหามาเนี่ยย่อยสลาย
ความหยาบหามา ย่อยสลายตัวมันเอง ย่อยสลาย มันเป็นอีกมิติหนึ่ง อีกมิติหนึ่งคือมิติของสมาธิ
มิติของสมาธิคือว่ามันปล่อยวางธาตุขันธ์เข้ามาเป็นตัวของมันเอง มันมีความสุข มันมีความสงบ
มันมีความรื่นเริง มีความอภิญญา สิ่งที่ทำได้นี้ขนาดนี้

เวลาเราออกฝึกหัดใช้ปัญญา ออกฝึกหัดใช้ปัญญา นี่จิต สิ่งของมันเสวยอะไร ความคิดมันเกิด
มาจากอะไร ถ้ามันเห็นกาย เห็นกายโดยวิธีการใด ถ้าเห็นกายๆ ถ้าพูดถึงกำปั้นทุบดินนะ นี่เราลืมน
ตาเราก็มองเห็นร่างกายของคน เราลืมนตานี้ ตาเนื้อมันก็เห็น นี่ตาเนื้อมันก็เห็น แล้วถ้าพูดถึงเห็น
นามธรรม เห็นความคิด เราก็ดูได้ เห็นไหม นี่เป็นอีกมิติหนึ่ง เขาเรียกว่ามิติของโลก มิติของ
โลกีย์ปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นสุตมยปัญญา แล้วถ้าจิตมันสงบเข้าไปแล้วมันใช้จินตนาการไปมัน
ก็เป็นอีกมิติหนึ่ง มันเป็นจินตนาการ พอจินตนาการไป จินตนาการขนาดไหนมันยิ่งกว้างขวาง
เห็นไหม นี่ธรรมะถวๆ มันทำให้จิตใจไขว้เขว จิตใจนี้มันงงนะ

แล้วเราเป็นผู้ที่สะอาดบริสุทธิ์ใจ เราเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ใช่ไหม เราต้องการความจริง สิ่งใดที่
มันเกิดขึ้นมาในใจของเรา มันไม่มีเหตุมีผลที่จะตอบใจของเราได้ สิ่งนี้เราวางไว้ก่อน จะบอกว่า
มันไม่เกิดหรือมันไม่มี มันต้องมี มันมีของมันเพราะอะไร เพราะพันธุกรรมของจิต จิตที่มันได้
เวียนตายเวียนเกิด มันได้สร้างคุณงามความดีของมันมา จิตนี้มีเวรมีกรรมมา ถ้าจิตที่มันก็กคะนอง
จิตมันสงบแล้วมันจะรู้มันจะเห็นอะไรของมัน จิตที่สร้างบุญญาธิการมาโดยทางปัญญา ถ้าจิตสงบ
ก็คือสงบเฉยๆ พอสงบแล้วเราจะทำอย่างไรต่อไป

นี่การทำต่อไป การขุดคุ้ยหากิเลสณะ ในการประพฤติปฏิบัติ การขุดคุ้ยหากิเลสมันเป็นงาน
อันหนึ่ง มันเป็นงาน ถ้าจิตสงบแล้วเราจะออก พยายามขุดคุ้ยหา มัน เราจะดูนะ เห็นไหม โดย

ธรรมชาติ โดยมิติของโลก ตาก็เห็นร่างกายอยู่แล้ว เราว่าเห็นกายๆ ทุกคนก็เห็น ถ้าเห็นกายแล้วมาพูดทำไม เห็นกายๆ พูดแล้วพูดเล่า เห็นกายๆ แล้วจิตเห็นอาการของจิตก็พูดซ้ำๆ พูดซ้ำๆ

พูดอีกล้านๆ ครั้ง คนไม่เห็นมันก็ไม่เห็น คนไม่รู้มันก็คือไม่รู้ แต่มันพูดคนละมิติไป ธรรมะลาวๆ มันสร้างภาพ มันสร้างภาพว่าเห็นกายเป็นอย่างนั้น เห็นกายเป็นอย่างนั้น เพราะเรามีครูบาอาจารย์มาไง ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นมา ท่านก็พิจารณากายของท่าน แล้วเวลาท่านเทศน์ว่าการ พิจารณาหายไปแล้วผลของมันจะเป็นอย่างนั้น เวลาพิจารณาไปแล้วมันย่อยสลายลง พิจารณาไปแล้วถ้าเราเห็นร่างกาย ร่างกายมันจะขึ้นอีกของมัน แล้วมันจะเน่า มันจะพุพองของมันไป นี่เราก็จินตนาการของเราได้

จินตนาการ นිරสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง จินตนาการไปมันก็มีความรับรู้อันหนึ่ง มันเป็นธรรมะลาว ดูการลงทุนลาว การลงทุนของโลกที่เขาพิมพ์แบงก์ออกมา เขาพิมพ์เงินออกมา มันเป็นการลงทุนใหม่? มันก็เป็น เพราะมันมีอัตราดอกเบี้ย มันมีภาวะเงินเฟ้อ มันมีค่าของเงินนะ ค่าของเงินมันก็มี

นี่ก็เหมือนกัน เราฟังเทศน์ของครูบาอาจารย์ว่ามันมีความจริงไหม? มันก็มีความจริงของครูบาอาจารย์มา เราก็จักศึกษา มาเราก็จักเรียนมา เราก็จักพูดได้ ในเมื่อโลกนี้เขาใช้เงินใช้ทองกัน เราก็มียเงินมีทองเหมือนกัน แต่เงินทองนี้มันได้มาอย่างไร มันได้มาด้วยความถูกต้องชอบธรรมไหม แล้วมันได้มาถูกต้องชอบธรรมแล้วมันสร้างประโยชน์สิ่งใดต่อไป ข้าวของเงินทองเราจะทำสิ่งใด เพื่อให้เป็นประโยชน์กับสังคม ประโยชน์กับโลก ประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับครอบครัวของเรา ประโยชน์กับหมู่คณะของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นความจริง เห็นใหม่ เห็นกายใครก็เห็น เห็นกายนี้ทุกคนก็เห็น เห็นด้วยตาเนื้อก็ได้ เห็นโดยโลกก็ได้ แต่ถ้ามันเห็นจริงล่ะ? เห็นจริง มันสะท้อนหัวใจ จิตใจที่มันหลอกมันหลอน จิตใจที่มันอหังการว่าเรารู้เราเห็นต่างๆ พอมันเห็นสังขาร มันสะท้อนใจ มันสะท้อนใจ ผู้ที่เวลาจิตมันสงบเข้ามา เวลากิเลสมันหลอก พอหลอกก็วิ่งตามกิเลสมันไป เห็นใหม่ ธรรมะลาว กิเลสมันได้ประโยชน์ของมัน แต่ประโยชน์สังขารของเรามันไม่มี เวลากิเลสมันหลอกก็วิ่งตามมันไป หลงตามมันไป พอมีสติปัญญาขึ้นมา มันสะท้อนใจนะ พอมันสะท้อนใจว่าทำไมเรายังให้กิเลสมันหลอกหลวง

พอถ้าจิตมันสงบ เห็นใหม่ จิตสงบก็เหมือนกัน จิตสงบขึ้นมา พอมันเห็นกายขึ้นมา มัน สะเทือนใจ สะเทือนใจเพราะอะไร สะเทือนใจนี่คืออริยสัจ อริยสัจ ถ้ามันโค ถ้าสังขารที่มัน เคลื่อนของมันไป ถ้าจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เวลาเกิด ปัญญาขึ้นมา เวลาจิตมันสงบแล้วจับเวทนา เวลาจับเวทนานี้มันมีความรู้สึก แต่มันจับของมันได้ เหมือนกับทางอุตสาหกรรม ในเมื่อเตาหลอมเหล็ก ในเมื่อเขาจะขึ้นรูปของเขาขึ้นมา เขาก็มีวัตตुที่ ทนความร้อนได้มากกว่า เขาทำสิ่งนั้นขึ้นมาเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาสิ่งใดก็ได้

จิต จิตถ้ามันสงบมาแล้ว จิตสงบมานะ เวลามันจับเวทนา เห็นใหม่ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนาไม่ใช่เรา แล้วสักแต่ว่าเวทนา เอาเวทนามาพิจารณาได้ แต่ถ้าเราไม่มีวัตตुที่จะเข้าไปจับสิ่งที่เป็นเหล็กที่หลอมเหลว เราจะทำอย่างไร ฉะนั้น ทำอย่างไร ถ้าเราจับไปมันก็จะละลายไปหมด นี่ก็ เหมือนกัน ถ้าเวทนาเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา มันทุกข์ไปหมดเลย มันทุกข์เพราะจิตมัน ไม่สงบ จิต มันไม่มีกำลัง ถ้าจิตมีกำลังนะ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา จับเวทนาขึ้นมาพิจารณาได้ เวทนามันเกิด ขึ้นมาได้อย่างไร เวทนามันให้โทษกับเรามาอย่างไร

เวทนามันทรมาณเรามา นี่สิ่งที่ไม่ชอบใจ สิ่งที่เป็นทุกข์มันทรมาณเรามากก็ภพก็ชาติ ถ้ามัน ทรมาณมากก็ภพก็ชาติ สิ่งใดที่มันฝืนใจมา สิ่งที่ไม่ถูกใจ สิ่งนั้นสะเทือนใจเรามาก สิ่งใดที่เราพอใจ สิ่งนั้นเราก็ปรารถนาของเรามาก แล้วมันก็ไม่สมความปรารถนา แม้แต่ชาติใดชาติหนึ่ง ไม่มีสิ่งใด สมความปรารถนาเลย มันเป็นไปตามเวรตามกรรม กรรมเวรของใครที่สร้างสิ่งใดมา สิ่งนั้นก็ จะบาดหัวใจสิ่งนั้นตลอดไป แล้วเรามีสติปัญญา ถ้าจิตมันสงบเข้ามามันเป็นอิสระ มันเป็นเอกเทศ มันเป็นความจริงขึ้นมา

เวลามันจับเวทนา เห็นใหม่ จับเวทนา จับจิตขึ้นมาพิจารณา มันพิจารณา พิจารณาเรื่อง อะไรล่ะ? ก็พิจารณาสิ่งที่ลุ่มหลง สิ่งที่ยึดมั่นไม่เข้าใจ สิ่งที่ยึดมั่นกับมัน พิจารณาเพื่ออะไรล่ะ? พิจารณาเพื่อให้จิตใจนี้เป็นอิสระไง พิจารณา เห็นใหม่ เราเกิดเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา แล้วเรามี อำนาจวาสนา เราออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ประพฤติปฏิบัติเพื่อทำลายภพชาติ ทำลายสิ่งที่จิตที่มี อวิชชา มีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ถ้ามีกิเลสตัดหาความทะยานอยากนอนเนื่องมากับจิตดวง นี้ จิตดวงนี้ ในเมื่อมันเกิดมาแล้วมันก็เวียนตายเวียนเกิดต่อเนื่องกันไป

เราเกิดมาพบพุทธศาสนา พบพระพุทธศาสนาก็ออกประพฤติปฏิบัติก็เพื่อเหตุนี้ เหตุ เพื่อให้เกิดธรรมจักร เกิดมรรคญาณเข้ามาแยกแยะ เข้ามาค้นคว้า เข้ามาทำลาย ย่อยสลายสิ่งที่ว่า

เป็นนามธรรม จิตนี้ก็เป็นนามธรรม เวทนาก็เป็นนามธรรม แต่ความยึดมั่นถือมั่นขึ้นมาจนถึงเกิดความพอใจและไม่พอใจ เวลาจิตมันจับต้องเวทนาได้แล้วมันก็แยกแยะของมันว่าเวทนามันเกิดมาได้อย่างไร เวทนามันเป็นสิ่งใด? เวทนามันเกิดมาก็เพราะตัณหา เพราะสมุทัย มันมีสมุทัย เพราะความไม่เข้าใจมัน มันถึงเกิดความพอใจและไม่พอใจที่เข้ามาทับถมหัวใจ

พอมันแยกแยะของมัน เห็นไหม แยกแยะเพื่อเหตุใด แยกแยะนี้มันเป็นปัญญา นี่ธรรมะจริงๆ ธรรมะจริงมันเป็นแบบนี้ ธรรมะจริงมันมีการกระทำขึ้นมา การกระทำเพื่อสิ่งใด? การกระทำขึ้นมาเพื่อฝึกหัดหัวใจของเราให้มันเห็นตามความเป็นจริง เห็นตามความเป็นจริงแล้วมันสลัดทิ้งๆ สลัดทิ้งให้ตัวเองเป็นอิสระขึ้นมา ถ้าเป็นอิสระขึ้นมา เวลามันแยกแยะแต่ละครั้งแต่ละคราว นี่คืทั้งหมด มันปล่อยวางชั่วคราวๆ มันมีขั้นตอนของมัน

ถ้าธรรมะจริงมันมีขั้นตอน มีเหตุมีผลให้จิตใจนี้มันพัฒนาของมันขึ้นไป ถ้ามันพัฒนาขึ้นมา มันพิจารณาแล้วมันสลัดทิ้ง มันปล่อยวาง นี่ความสุขอย่างนี้ เวลาจิตสงบขึ้นมามันเป็นอีกมิติหนึ่ง มิติของสมณะ มิติของสมาธิ มิติของจิตสงบ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วจิตสงบ สงบมาก สงบปานกลาง และสงบลึกซึ้ง ถ้าสงบลึกซึ้ง เห็นไหม ผู้ที่ไม่มีอำนาจวาสนาบารมีก็บอกว่าจิตที่สงบ จิตที่เป็นความปล่อยวาง จิตที่เป็นความว่างนี้เป็นมรรคเป็นผล...นี่มันเป็นสัมมาสมาธิ นี่เป็นทุน

คูลี ผู้ที่มีอิทธิพล เวลาเขามีอิทธิพล เขาพิมพ์เงินของเขาออกมา เขาสร้างความปั่นป่วนให้กับประเทศที่กำลังไม่เท่าเขา นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันสงบขึ้นมา ถ้าเราไม่มีสติปัญญา เห็นไหม นี่เราว่าจิตสงบนี้เป็นนิพพาน จิตสงบนี้เป็นนิพพานเพราะบารมีเราอ่อน แต่ถ้าเรามีบารมีขึ้นมา จิตสงบนี้มันยังไม่ทำอะไรเลย “สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี” มันมีความสุขเพราะมันไม่ฟุ้งซ่าน เพราะมันไม่แบกหามภาระ ไม่แบกสมบัติบ้า มันก็มีความสุขของมัน แต่สมบัติบ้ามันอยู่ในหัวใจ สมบัติบ้านี้ ตัณหาความทะยานอยาก อวิชชามันยึดสมบัติบ้าไว้อยู่ที่จิตใต้สำนึก

ฉะนั้น เวลาจิตเราสงบแล้วเราจะพิจารณาของเรา ออกฝึกหัดใช้ปัญญาเพื่อมารื้อค้น รื้อค้นที่ว่า อวิชชา จิตใต้สำนึกที่มันยึดมั่นถือมั่นสมบัติบ้า สมบัติบ้าที่มันจินตนาการของมันอยู่ตลอดเวลา ถ้าสมบัติบ้านี้มันจะคลายออกมาของมันได้อย่างไร สมบัติบ้านี้มันจะทิ้งจากหัวใจได้อย่างไร สมบัติมันจะทิ้งจากหัวใจ เพราะมันฝึกหัดหัวใจไง นี่เห็นไหม พอจิตสงบแล้วมีความสุข

ขึ้นมา มีความสุขมันถึงมีกำลัง มีความสุขแล้วมันถึงเป็นเครื่องมือที่จะไปเอาสิ่งที่เป็นวัตถุที่
หลอมเหลว ที่มีความร้อน ที่มันจะหลอมเหลวขึ้นมา แต่มันมีภาชนะที่มันจับสิ่งนั้นได้

จิตมันสงบแล้วมันทำของมันได้ พอจิตสงบไปแล้ว เวลามันฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้
ปัญญา นี้ต้องฝึกหัด เขาบอกว่าจิตสงบแล้วมันจะเกิดปัญญาเอง นี้ภาวนามยปัญญามันจะเกิดขึ้นมา
กลางหัวใจ...มันจะเกิดมาจากไหน มันจะเกิดมาจากฟ้าหรือ เวลาจิตมันสงบขึ้นมา ผู้ที่วุฒิกวาระ
อ่อนแอยังบอกว่าจิตสงบนี้เป็นนิพพานเลย แล้วปัญญามันเกิดจากไหนล่ะ บอกว่าจิตสงบแล้วมัน
จะเกิดขึ้นมาเอง น้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา นี่นักภาวนา นี้ธรรมะลาวๆ ไร

ธรรมะลาวเพราะกิเลสมันพาให้หลง บอกว่าจิตสงบแล้วมันจะเกิดปัญญา น้ำใสแล้วจะเห็น
ตัวปลา กิเลสมันจะวิ่งเข้ามาให้เราจัดการมันเลย...ถ้ากิเลสมันจะวิ่งมาให้เราจัดการนะ ฤทธิชีไพร
ในสมัยพุทธกาลเขาทำสมาบัติ ๘ กิเลสก็ต้องวิ่งเข้ามาให้ฤทธิชีไพรนั้นได้พิจารณาแล้ว ไม่ต้องให้
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญานุการมาเป็นพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย
๑๖ อสงไขย มีอำนาจวาสนาบารมีสร้างมาเต็มแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นมาที่
สวนลุมพินี “เราเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะไม่กลับมาเกิดอีก” แต่เจ้าชายสิทธัตถะยังจะต้อง
ออกฝึกหัด เจ้าชายสิทธัตถะไปเที่ยวสวน ถึงได้ทิ้งราชวังออกมาประพฤติปฏิบัติ

เพราะบารมีเต็มอย่างนั้นถึงไม่ให้กิเลสหลอก ถึงต้องการความจริง ไม่ต้องการความ
จอมปลอม ไม่ต้องการหลอกหลวงใจ นี้ฤทธิชีไพรในสมัยพุทธกาล ถ้าจิตสงบแล้วปัญญาจะเกิดเอง
ฤทธิชีไพรเขาเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว เวลาเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษากับใคร เจ้าชายสิทธัตถะ
นี้เขารับประกันว่าได้สมาบัติ ๘ ได้สมาบัติเท่าเรา สอนได้ เจ้าชายสิทธัตถะไม่สนใจเลย เพราะ
กิเลสตัดหาความทะยานอยากยังไม่ได้แก้ไข เหมือนกับเราทำความสงบของใจนี้ กิเลสยังไม่ได้
แก้ไขสิ่งใดเลย นี่สิ่งที่ว่าจิตสงบแล้วปัญญาจะเกิดเอง...ไม่มี จิตสงบแล้วถ้าไม่เกิดปัญญามันก็
เสื่อมไป

ความสงบ เห็นไหม จิตเวลามันพุ่งชาน มันพุ่งชานโดยสัญชาตญาณ โดยความปกติของจิต
จิตมันเป็นพลังงาน ธรรมชาติที่รู้มันต้องรู้ของมันโดยธรรมชาติของมัน โดยธรรมชาติของมัน
แล้วแต่พันธกรรมของใคร พันธกรรมของคนที่ยาบก็ไปคว้าเอาแต่สิ่งที่เป็นพิษเป็นภัย
พันธกรรมของคนที่สร้างมาปานกลาง ก็ไปคว้าเอาความทุกข์ปานกลาง พันธกรรมของใครที่สร้าง
มาด้วยความประณีต มันก็ไปเอาความเหงาความหงอยอยู่ในหัวใจ มันก็ไปสร้างไฟสร้างไฟทั้งนั้น

พันธุกรรมของใครมันก็ให้ผลตามพันธุกรรมอย่างนั้น แล้วเราพยายามทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้ว มันสงบระงับเข้ามา เราฝึกหัดใช้ปัญญาตามแต่จริตนิสัย

ถ้าจริตนิสัย นี้ต้องฝึกหัด คำว่า “ฝึกหัด” ฝึกหัด จิตสงบแล้วก็ฝึกหัดตริกในธรรม พอตริกในธรรมนี้ ฝึกหัดมาตั้งแต่ต้น ฝึกหัดถึงจิตออกมาใช้ปัญญา พอใช้ปัญญาแล้วมันพุ่งมันชาน พอใช้ปัญญาแล้ว พอใช้ปัญญาแล้วมันมีปัญญาขึ้นมา มันว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์ มันก็จะไปตกอีกฟากหนึ่ง เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนเธอไม่ควรเสพ อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค

เวลาจิตถ้ามันยังไม่มีหลักมีเกณฑ์มันจะตกไปทางใดทางหนึ่ง ถ้าตกไปกามสุขัลลิกานุโยค ก็ไปสู่ความสุขสงบระงับ เวลามันออกใช้ปัญญา มันออกใช้ทำงานไปมันก็เป็นอตตกิลมถานุโยค มันก็ทำเอาแต่พินแต่ไฟมาเผาผลาญมัน นี่มีขณิมาปฏิบัติมันจะทำอย่างไรล่ะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศน์ธรรมจักๆ สอนปัญจวัคคีย์ สิ่งนี้ที่มันจะเป็นประโยชน์ขึ้นมา ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมา เราจะฝึกหัดขึ้นมาให้เป็นความจริงของเราขึ้นมา

จิตสงบแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดบ่อยครั้งเข้าจนชำนาญ จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม จิตเห็นเพราะอะไร ถ้าไม่ชำนาญ พอจิตสงบขึ้นมามันก็รู้ก็เห็นของมัน แต่ถ้ามันใช้ปัญญา ปัญญามันตกไปข้างใดข้างหนึ่งมันก็เสื่อม มันก็ไม่มีหลักมีเกณฑ์ของมัน เราก็ฝึกหัดใหม่ เวลาเสื่อมแล้วเราก็วางไว้ เราก็ทำของเราใหม่ ทำล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน เพราะเริ่มต้นปฏิบัติมันต้องเป็นแบบนี้ทั้งนั้นแหละ มันเป็นแบบนี้ เว้นไว้แต่ขิปปาภิญญา ผู้ที่สร้างบุญญาธิการมามาก ยสะพึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒๒ หนเป็นพระอรหันต์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติอยู่ ๖ ปีนะ นี่คั่นคว่ำแล้วคั่นคว่ำอีก

สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็เป็นอำนาจวาสนาของเรา ถ้าจิตมันสงบแล้วฝึกหัดใช้ ถ้ามันเสื่อมสภาพไป ถ้ามันเสื่อมไปแล้วจับปลัดจับผลุเลยเถิดไปเราก็กลับมาทำความเข้าใจ นี่ฝึกหัดๆ ฝึกหัดใช้ปัญญาจนมันคล่องแคล่ว มันมีความชำนาญของมัน ถ้ามีความชำนาญของมัน เราพิจารณาซ้ำพิจารณาซาก พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก นี่พิจารณาซ้ำพิจารณาซากมันจะพิสุจน์แล้วว่าอะไรเป็นความหลง ถ้าเป็นความหลง เวลาใช้ปัญญาพิจารณาไปแล้วมันเก้อๆ เงินๆ มันไม่รวมลง แต่พอถ้ามันสมดุลของมัน เราจับกายอยู่ พิจารณาไปแล้วถ้ากำลังมันพอนี้มันย่อยสลาย กายนี้ผูกพันไปจนไม่มีสิ่งใดต่อหน้าเลยละ มันมหัศจรรย์เลย

พิจารณาเวทนา เอ๊ะ! เวทนามันก็ไม่มี แล้วเวทนามันไปไหน แล้วเมื่อมันปวด มันปวดมาจากไหน แล้วมันไม่มี ทำไมมันถึงไม่มี มันพิจารณาของมัน เห็นไหม นี่ถ้ากำลังของมัน มันพิจารณาของมันจนมีความชำนาญ พิจารณาจิต จิตเศร้าหมอง จิตผ่องใส พิจารณาธรรมนี้ พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก พิจารณาจนมีความชำนาญ ถ้ามีความชำนาญ มันตักตบกาน มันปล่อยมาขนาดไหน

เริ่มต้นมาจากธรรมะหลวงนะ ธรรมะหลวงนี่จับปลัดจับผลูดัมลูกกลูกกลานมาตลอด เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาแล้ว เวลาใช้ปัญญาขึ้นมาแล้ว นี่กิเลสมันไม่ไว้หน้าใคร ไม่มีสิ่งใดที่จะคมแข็ง ที่จะมิเล่ห์เหลี่ยมเท่ากับกิเลสตัดหาความทะยานอยากของใจทุกๆ ดวง ใจทุกๆ ดวงมีปัญญารู้เท่าคนอื่น มีปัญญาในการศึกษา มีปัญญาในการดำรงชีวิต แต่ไม่มีปัญญารู้เท่ากิเลสเลย

กิเลสในใจของสัตว์โลก กิเลสในใจทุกๆ ดวงมันมีอำนาจวาสนาเหนือกับใจดวงนั้น ถ้ามันมีกำลังที่เหนือใจดวงนั้น แก่นของกิเลส เราพิจารณาซ้ำพิจารณาซากกิเลสมันก็ลงมาด้วย มันเป็นอนุสัยนอนเนื่องมากับจิต เวลาพลังงานที่มันส่งออก ส่งออกมาเสวยอารมณ์ ส่งออกมาขั้นนี้ มันมีวิชาตามมาด้วย แล้วเราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา

เราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สีล สมาธิ ปัญญา มรรคญาณ มรรคสามัคคี มรรคที่มันสมควร มรรคสมคูล มันหมุนขนาดไหน มันใช้ปัญญาขนาดไหน มันชำระล้างขนาดไหน กิเลสมันก็ยังมิเล่ห์เหลี่ยม มันยังพลิกแพลงอยู่กับกิริยา อยู่กับการกระทำ อยู่กับพลังงานของใจ มันก็อาศัยใจ เห็นไหม ปลาอาศัยน้ำ กิเลสอาศัยหัวใจ แล้วจิตที่มันพิจารณาของมันไป อวิชชา มารมันก็อยู่กับมันด้วย เวลาถ้ามันสมคูล มันก็ปล่อย ปล่อยมันก็ไม่ยอม มันก็ไม่น้อยหน้า มันก็อาศัยสิ่งนั้นเกื้อหนุนของมัน คอยเอื้อกับความเป็นอยู่ของมัน มันก็หลบเลี่ยงอยู่อย่างนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ พอพิจารณาไปมันก็ปล่อย

ถ้าคนมีความชำนาญ มีความชำนาญ พิจารณาฝึกหัดใช้ปัญญาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันพิจารณาแล้วมันปล่อยวางขนาดไหน ซ้ำเข้าไปบ่อยๆ ซ้ำอยู่อย่างนั้น แต่ถ้ามันจะปล่อยวางขนาดไหน ปล่อยแล้วเดี๋ยวก็มีอีก ในเมื่อยังมีเชื้อไขอยู่ คำว่า “มีเชื้อไขอยู่” พิจารณาอย่างไร เวลามันเว้งว้าง เว้งว้างนี้มันก็ตัวมันอยู่ในความเว้งว้างนั้น ถ้ามันจะว่าง ว่าง มันก็มีความรู้สึกว่างอยู่

นั่น มันว่างข้างนอก แต่ตัวมันยังคงอยู่นั่น ไม่มีสิ่งใดเลยที่จะมีกำลัง มีเล่ห์เหลี่ยมเท่ากับกิเลสในหัวใจของสัตว์โลก

ฉะนั้น การชำระล้างกิเลส การต่อสู้กับกิเลสมันถึงเป็นของสัตบุรุษ สัตว์อาชาไนย สัตว์อาชาไนย เห็นไหม ม้าอาชาไนยมันจะกินแต่ยอดหญ้า มันจะกินอาหารแต่สิ่งที่เลอเลิศของมัน มันไม่เหมือนกับม้าทั่วไป ไม่เหมือนกับสัตว์ทั่วไป สัตว์ทั่วไปมันกินที่ไหนก็ได้ นอนที่ไหนก็ได้ มันจะคลุกฝุ่นที่ไหนก็ได้ มันเป็นธรรมชาติของสัตว์

แต่สัตว์อาชาไนยไง นี่ก็เหมือนกัน จิตที่จะมีคุณภาพ จิตที่เราจะมีกำลังของเราที่จะพิจารณาในเรื่องของปฏิจกสมุปปบาท ในเรื่องอวิชชา ในเรื่องกิเลสต้นหาคความทะยานอยาก มันต้องมีคุณสมบัติของมัน มันต้องมีกำลังของมัน นี่สิ่งที่ป็นจริงขึ้นมา มรรคมันเป็นอย่างนี้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีเหตุมีผล มีมรรคมีผล ไม่ใช่ธรรมเลื่อนลอย สิ่งที่ธรรมเลื่อนลอยนี้ธรรมะลวงๆ ทั้งนั้น ลงทุนมีแต่การเกร็งกำไร ไม่มีสิ่งใดเป็นผลผลิตขึ้นมาเลย มีแต่การเกร็งกำไรด้วยปัญญาของคน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติก็รู้ไปก่อน จะทำสิ่งใดนี้รู้หมดแล้ว ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามาครบถ้วนหมดแล้ว แล้วเวลาปฏิบัติไปมันมีสิ่งใดเป็นความจริงขึ้นมาจากใจดวงนั้นบ้าง แต่เราปฏิบัติของเรา นี่เรียนมาในปริยัติ เรียนมาขนาดไหน วางไว้ เวลาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์นะ ขณะที่ฟังสิ่งนี้ ธรรมะมันกลม่อมใจเรา แต่เวลาเราปฏิบัติ สิ่งทีครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการมา เราเอาสิ่งนี้เป็นประเด็น เป็นประเด็นเพื่อฝึกหัดใช้ปัญญา

หลวงตาท่านพูดบ่อย เวลาหลวงปู่มันท่านเทศน์นะ เทศน์จบไปแล้ว แต่หลวงตาท่านไปคิดอีก ๓ วัน ๗ วัน คิดให้มันสรุปให้ได้ พอสรุปแล้วยังขึ้นไปถามหลวงปู่มันว่าที่หลวงปู่มันเทศน์อย่างนั้นๆ เป็นอย่างนั้นจริงหรือเปล่า หลวงปู่มันท่านชมนะ ชมว่าสิ่งที่ท่านเทศน์แล้วมันยังเป็นประโยชน์กับนักปฏิบัติ หลวงปู่มันเทศน์นี้มันเป็นประโยชน์กับหลวงตา หลวงตาท่านยังเอาคำเทศน์ของหลวงปู่มันไปวิตถวิจารณ์ ไปฝึกหัดใช้ปัญญาให้ปัญญามันแทงตลอดเข้าไปสู่ใจของหลวงตาเอง เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์มันเป็นประโยชน์อย่างนั้น

ฉะนั้น เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่เวลาท่านเทศน์เราก็ฟังเทศน์เพื่อกล่อมใจเรา แต่เราปฏิบัติขึ้นมา มันต้องให้เป็นความจริงขึ้นมา นั่นเป็นของครูบาอาจารย์เรา ไม่ใช่ของเรา แล้วถ้าเป็นของเราละ

สิ่งที่มันเป็นกิเลสนะ มันไม่ปล่อยให้อใจเรารอดจากอำนาจของมันหรอก ฉะนั้น เวลาเราพิจารณาว่ามันปล่อยๆ มันปล่อยอย่างไร นั่นมันเรื่องของ สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะธรรมทั้งหลายมันเป็นอนัตตา สิ่งที่เป็นอนัตตานั้นมันเป็นของมันอยู่ แล้วเรากำลังใช้สติปัญญาของเราใคร่ครวญเห็นตามความเป็นจริง ถ้าใคร่ครวญเห็นตามความเป็นจริง สิ่ง สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา นี้มันเกิดเฉพาะหน้า มันเป็นปัจจุบันธรรมที่เราเห็นด้วยกำลัง ด้วยอำนาจ ด้วยวาสนา ด้วยการกระทำ สติ สมาธิ ปัญญา เกิดจากจิต จิตที่มันใช้พิจารณาของมัน มันเกิดจากการกระทำของจิตนี้แล้วเราพิจารณาของเรา นี่มันเกิดต่อหน้า

สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา มันยังเป็นระหว่างที่กิเลสกับธรรมมันต่อสู้กลางหัวใจของเรา ถ้าเราไม่มีสติปัญญา เราไม่สามารถสร้างสติ สมาธิ ปัญญาขึ้นมา ในหัวใจของเรานี้ เราจะไม่มีธรรมะ สังฆธรรม ไม่มีมรรคเข้าไปต่อสู้กับกิเลสในใจของเราเลย แต่เพราะเรามีความมูมานะ เรามีความอวดสาเห เราถึงได้สร้างสติ สมาธิ ปัญญาเป็นมรรคญาณเกิดจากใจของเรา แล้วเข้าไปต่อสู้กับกิเลสในหัวใจของเรา สิ่งที่เกิดในหัวใจของเรามันมีอยู่โดยดั้งเดิม มันเป็นอวิชาพาจิตดวงนี้เวียนตายเวียนเกิดไม่มีต้นไม่มีปลายมาตลอด

ในปัจจุบันนี้เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา แล้วพุทธศาสนา ครูบาอาจารย์ของท่านริเริ่ม ท่านมีการกระทำ เพราะท่านได้สร้างอำนาจวาสนาของท่านมา ท่านถึงได้มีกำลังของใจที่สามารถเข้าไปสร้างคุณงามความดีให้เป็นสังฆธรรมขึ้นมา เข้าไปต่อสู้กับกิเลสในใจของท่าน แล้วชำระกิเลสในใจของท่านเป็นชั้นเป็นตอน เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ท่านถึงได้เอาธรรมนี้มาเจือจานพวกเรา เอาธรรมนี้มาแสดงให้เรา ให้เรามีหนทางก้าวเดินต่อไป ถ้าเรามีหนทางก้าวเดินต่อไป มีการปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นความจริงในใจของเราขึ้นมา เห็นไหม

ถ้ามันเป็นความจริง เราพิจารณาซ้ำพิจารณาซาก เราอย่าไว้เนื้อเชื่อใจ การปฏิบัติ คนที่ประพฤติปฏิบัติใหม่ เวลามันปล่อย มันมีความมหัศจรรย์ แม้แต่จิตสงบ เราก็มีหัตถ์จรรยจนคาดคิดไม่ได้ เวลามันพิจารณา พอมันปล่อยนะ มันยิ่งมหัศจรรย์กว่า เพราะมันมีปัญหา แม้แต่พุทธานุสติ แม้แต่ปัญญาอบรมสมาธิ แม้แต่เพียงแค่วางสมบัติบ้านมันยังมีหัตถ์จรรยขนาดนั้น แล้วเวลาพิจารณา

โดยมรรค มันสำรอก มันคายของมันออก แต่แก่นของกิเลสมันไม่ไว้หน้าใคร มันต้องรักษายึดจิตนี้ไว้เป็นที่อาศัยของมัน พญามารไม่ยอมปล่อยจิตดวงใดก็แล้วแต่ให้พ้นจากอำนาจของมันเด็ดขาด

ฉะนั้น เวลาเราใช้ปัญญาขึ้นไป มันสำรอก มันคายออก แต่มาร แก่นของมารมันก็ยังรักษาสติ รักษาพื้นที่ของมันไว้ ฉะนั้น เวลามันตบทั้งคพหวน มันปล่อยวางขนาดไหน ถ้าด้วยความประมาทเลินเล่อ หรือด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เวลามันปล่อยแล้วเราก็งูมิใจ พองูมิใจ เราไม่ทำซ้ำ ไม่พิจารณาซ้ำ คือขณะที่มันปล่อยเพราะกำลังมันพอ เช่น อำนาจซื้อ เรามีเงิน เราซื้อสิ่งของได้ เรามีอำนาจซื้อ อำนาจของเราใช้ใหม่ แต่ถ้าเงินเรามันน้อยลง อำนาจของผู้ขาย ไม่ใช่ อำนาจของผู้ซื้อ เพราะในเมื่อจำนวนเงินของเราไม่พอที่จะซื้อสินค้านั้นได้ เราจะไปซื้อสินค้านั้นไม่ได้เลย

จิต จิตเวลาภาวนาอยู่ เวลาธรรมมันเกิดขึ้นมา อำนาจระหว่างธรรมกับกิเลส อำนาจของธรรมมันเหนือกว่ากิเลส...เหนือกว่า ทำไมชำระล้างไม่ได้ เหนือกว่าทำไมกิเลสมันไม่ขาดไป อำนาจของธรรมที่มันเหนือกว่า มันพิจารณาของมัน เห็นใหม่ นี่พิจารณาแล้วมันปล่อย เพราะอำนาจของธรรมที่เหนือกว่า อำนาจของกิเลสที่มันต่ำกว่า มันก็หลบเลี่ยง มันหลบอยู่ในใจนั้น มันไม่สมมุติคพหวน ในเมื่ออำนาจของกิเลสมันน้อยกว่า เพราะอำนาจของธรรมมันสูง อำนาจของธรรมมันมีกำลังขึ้นมา มันก็เป็นระหว่างกิเลสกับธรรมที่ต่อสู้กัน

สังขธรรม ธรรมะจริงๆ มันมีเหตุมีผลของมัน ธรรมะจริงๆ นี้ แต่ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เราก้ไปกูมิใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้ที่มันสิ้นสุดกระบวนการของมัน เราก้ประมาทเลินเล่อ เวลามันเสื่อมมานะ เราก้ต้องเริ่มต้น เริ่มต้นตั้งแต่ศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมาเพื่อให้กำลังของธรรมมีอำนาจที่เหนือกว่า แต่ถ้ามีครูมีอาจารย์ แล้วเราประพฤติปฏิบัติด้วยความไม่ประมาทเลินเล่อ ในเมื่อมันมีของมันอยู่ ของมีอยู่ ของมีอยู่นี้ ความว่างเราก้รู้ ๑๐ อย่างนี้เรารู้หมด พิจารณาซ้ำๆ พิจารณาซ้ำๆ เพราะมันมีกำลัง

เพราะในเมื่อธรรมมันเกิดขึ้นมา อำนาจของธรรมมันมีอยู่ใช้ใหม่ ทำสิ่งใดมันก็ง่าย ทำสิ่งใดมันก็ประสบความสำเร็จ แต่ถ้าอำนาจของธรรมอ่อนแอลง อำนาจของกิเลสมันมากขึ้น เวลามันพิจารณาแล้ว “ทำไมครั้งที่แล้วเราพิจารณานี้มันว่างหมด ทำไมคราวนี้พิจารณาแล้วมันไม่ก้าวเดิน ทำไมพิจารณาไปแล้ว ยิ่งพิจารณายังอันธู พิจารณาไปแล้วมีแต่ความทุกข์ พิจารณาไปแล้วมีแต่หัวชนฝา”

ถ้าในการปฏิบัติมันจะมีประสบการณ์แบบนี้ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติไปแล้ว เราปฏิบัติแล้ว เราพยายามก้าวเดินของเราสืบเนื่องไป ในพระไตรปิฎกแทบทุกข้อนะ ในการประพฤติปฏิบัติที่ไม่ได้ผลเพราะการขาดความสม่ำเสมอ ขาดความสม่ำเสมอ คือเสมอดั้นเสมอปลาย ถ้าความเสมอดั้นเสมอปลาย เราพิจารณาซ้ำเสมอดั้นเสมอปลาย จนถึงที่สุด ถ้าถึงที่สุดนะ พิจารณาซ้ำๆ ไปมันก็ปล่อย ปล่อยก็เพิ่มกำลังมากขึ้น ปล่อยก็มีกำลังมากขึ้น เวลาพิจารณาถึงที่สุดนะ มรรคสามัคคี มรรคมันรวมตัวลง สมุจเฉทปหาน ขาดหมด

เวลามันขาดหมดนะ เวลาเราปล่อยใช้ใหม่ ปล่อยแล้วเรารู้ ปล่อยแล้วเราเห็น ปล่อยแล้วมีความว่าง เวลามันขาดนะ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ จิตนี้รวมลง จิตนี้รวมลง มันเป็นอีกมิติหนึ่งเลย มิติ เห็นใหม่ คุณติ สัพเพ ธมมา อนตตา...สัพเพ ธมมา อนตตา แต่เวลามันเป็นอีกมิติหนึ่งนะ มันเป็นอกุปปธรรม มันไม่ใช่อตตาและไม่ใช่อนัตตา มันเป็นไปอีกมิติหนึ่ง ถ้าเป็นอีกมิติหนึ่ง นี่ความจริง ธรรมจริงๆ มันมีเหตุมีผลของมัน ถ้ามันเป็นอีกมิติหนึ่งแล้วใครเป็นคนรู้

นี่ญาณตั้ง ญาณทัสสนะ มันรู้ เพราะผู้ที่ประพฤติปฏิบัติต้องรู้จำเพาะตน เป็นสันทิฎฐิโก ถ้ารู้จำเพาะตนแล้ว นี่เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ตามนั้น ถ้าจริงก็จริงตามนั้น ถ้าไม่จริงก็ให้เข้าป่าช้าก่อน ถ้าไปเห็นป่าช้า ไปเห็นซากศพ ไปเห็นสิ่งที่มันเป็นตรงข้ามกับความรัก ความพอใจ ไปเห็นป่าช้า ไปเห็นซากศพ สิ่งที่เราว่าใช่ๆ นี่มันจะกระเพื่อมออกมา

สิ่งที่ว่าจิต คุณติ เวลากิเลส ที่ว่าแก่นของกิเลส ถ้าเราพิจารณาไปแล้วมันปล่อย มันปล่อยขนาดไหนมันยังอยู่นะ มันไปเห็นของที่มันเป็นของแสง นี่มันไหวทันที มันจะไหวของมันออกมา ถ้าไหวออกมา นั่นไง มันไม่ใช่ แต่ถ้ามันใช่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ตามนั้น

ฉะนั้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติต้องรู้ตามความเป็นจริง ต้องเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฎฐิโก ตามนั้น แล้วครูบาอาจารย์ท่านถึงพยากรณ์ตามนั้นๆ ถ้าตามนั้นมันก็เป็นความจริง เห็นใหม่ ธรรมะจริงๆ เกิดขึ้นมาจากความวิริยะ ความอดุสาหะ เกิดขึ้นจากการกระทำ เราปฏิบัติของเราโดยกำลังของเราโดยสุดความสามารถ อย่างน้อยเนื้อต่ำใจ อย่างตีโพยตีพาย สิ่งที่เกิดขึ้นกับชีวิตเราก็คือกรรมของเรา เราเป็นคนสร้างมาเอง คนที่สร้างกรรมดีมาก็จะมีสติปัญญารักษาตัว คนที่ไม่ได้

สร้างกรรมดีมา ดี โพลดีพายแล้วประชดชีวิต ชีวิตนี้เป็นของเรา เราประชด ใครเป็นคนรับผิดชอบ
ชีวิตนี้ เราประชดชีวิตนี้ เราก็เท่ากับทำลายตัวเราเอง

ฉะนั้น ถ้าเราไม่ดี โพลดีพาย สิ่งที่เราทำกันอยู่นี้เราทำมาเองทั้งนั้น กรรมทำให้เราเกิด
กรรมทำให้จิตของเราเป็นแบบนี้ แล้วเรากำลังจะมาแก้ไข จะมาประพฤติปฏิบัติให้ใจเราพ้นจาก
อวิชชา ให้ใจเราประสบความสำเร็จในการประพฤติปฏิบัติของเรา เอวัง